

AKTUALNO VPRAŠANJE

Poklicali smo telefonsko številko 608.
 »Je tam Dedek Mraz?«
 »Trenutek, takoj vam ga pokličem.«
 In tako smo začeli razgovor s kranjskim Dedkom Mrzom. Kaj pripravlja za naše otroke: kakšne prireditve, zabave itd.
 »Predvsem bom letos spet kolektivno obdaril vse tri pionirske odrede iz kranjskih šol, in sicer 29. decembra popoldne v dvorani kina »Storžič«. Od 29. decembra proti večeru pa do Silvestra bom potem hodil po Kranju in okolici. 29. zvečer

bom pred Sindikalnim domom v otroškem zabavišču, prav tam bom tudi na Silvestra proti večeru.«

Dedek Mraz bo torej kmalu iz Ploarji ga bodo z veseljem sprejeli. Pred Sindikalnim domom v Kranju jim bo Društvo prijateljev mladine pripravilo zabavišče z zabavnim ribolovom, plesišči, strelišči, lutkovnim odrom itd. Tudi po vseh okoliških domovih bodo priredili novoletne

DEDEK MRZ

jele. Trgovinska zbornica je obljubila, da bo uredila s kranjskimi podjetji, da bodo v teh dneh podaljšala poslovni čas in da bodo nekatere otroške stvari prodajala s popustom.
 O dostojnem sprejemu Dedka Mrza razmišljajo po vseh občinah. Povsod bodo tako kot v Kranju Dedka slovesno sprejeli. Sedaj pa je čas, da s pripravami pohite, da bodo sprejemi še lepši in vtisni nepozabnejši. Naši otroci bodo vsem za to na moč hvaležni.

jele. Trgovinska zbornica je obljubila, da bo uredila s kranjskimi podjetji, da bodo v teh dneh podaljšala poslovni čas in da bodo nekatere otroške stvari prodajala s popustom.
 O dostojnem sprejemu Dedka Mrza razmišljajo po vseh občinah. Povsod bodo tako kot v Kranju Dedka slovesno sprejeli. Sedaj pa je čas, da s pripravami pohite, da bodo sprejemi še lepši in vtisni nepozabnejši. Naši otroci bodo vsem za to na moč hvaležni.

AKTUALNO VPRAŠANJE

Preklicana poledica! Pa je le zabavno, že te takole na lepem spodnese

delavnicah srednjih in nižjih strokovnih šol, ki dijakom nudijo možnost za praktično uveljavljanje svojega znanja, za razpravljanje o pomembnih vprašanih kolektivna, in so nekakšna šola za kasnejše delo mladih v organih samoupravljanja.
 Razprava na konferenci je bila zelo dobra, vprašanje pa je, koliko bo prispevala k izboljšanju dela mladinske organizacije v prihodnjem letu. Razen slabe udeležbe je namreč treba grajati zlasti to, da mladi niso nastopili z jasno izdelanim programom dela za prihodnje leto, brez česar si je težko zamisliti uspešno delo. Bati se je, da bodo sklepi, ki jih bo še formirala posebna komisija, ostali samo sklepi na papirju, kar pri dosedanjem delu ni bilo ravno redkost.

A. T.

Z občnega zbora okrajnega odbora ZROJ

Več praktične vzgoje

Kranj, 14. decembra
 V prostorih Trgovinske zbornice je bil danes občni zbor Okrajnega odbora Zdrženja rezervnih oficirjev kranjskega okraja. Udeležilo se ga je okoli 60 delegatov, predsednik Okrajnega odbora SZDL France Popit, predstavnik republiškega ZROJ Tone Vidmar-Luka, predstavnik gorenjskih garnizij in drugi.
 Na zboru so ugotovili, da se je dejavnost članov Zdrženja v zadnjem letu precej izboljšala, zlasti v tistih organizacijah, ki doslej niso bile aktivne. Skupno je na Gorenjskem 1585 članov ZROJ. Pred njimi so velike in odgovorne naloge, predvsem skrb za vzgojo rezervnih podoficirjev; le-teh je v našem okraju okoli 2400. Pomemb-

IMENOVANI SO OBČINSKI ODBORI ZA PROSLAVO 40 LETNICE KPJ

Na seji ožjega odbora za proslavo 40-letnice KPJ, SKOJ in sindikatov, za okraj Kranj, ki je bila v soboto, so imenovali več komisij, ki bodo delale v okrajnem merilu in organizirale razne proslave, zbirale zgodovinsko gradivo o delovanju organizacij KPJ in SKOJ na Gorenjskem.

Kol je bilo na seji ugotovljeno, so malone po vseh občinah že imenovani tudi občinski odbori za proslavo. Na skupnem posvetovanju s predstavniki občinskih odborov, se bodo čimprej pogovorili o lokalnih in širših proslavah in manifestacijah, ki naj bi začele že januarja in se nadaljevale vse prihodnje leto.

K. M.

Uspešno predvolilno zborovanje na Jesenicah

V petek zvečer je bilo v Delavskem domu na Jesenicah predvolilno zborovanje terenov Sava in Groblje za nadomestne volitve v občinski zbor ObLO Jesenice. Volivci so se odločili za kandidature predsednika občinskega odbora SZDL Ivka Saksida namesto dosedanjega člana tov. Jožeta Varla, ki je prevzel dolžnost načelnika za šolstvo, prosveto in kulturo na OLO. Na zborovanju, ki so se ga udeležili poleg nekaj sto volivcev tudi predstavniki podjetij ter člani občinskega zbora in zbora proizvajalcev, je poročal podpredsednik ObLO Jesenice Dušan Stare o gospodarski situaciji komunne, o samoupravljanju, o novih potrošniških svetih in drugem. Prvi razgovor volivcev z voljenimi člani občinskega zbora in zbora proizvajalcev je dobro uspel.

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI., ST. 96 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 15. DECEMBRA 1958

NA HITRO ROKO Obračun brez načrtov

OBCINSKA KONFERenca LMS V KRANJU

V delavskih svetih letos 30% mladine — Odstotek neorganizirane mladine raste iz dneva v dan — Klubi mladih proizvajalcev še niso premostili začetnih težav — Sveti delavnic — Komisija za tehnično vzgojo pri Občinskem komiteju

Kranj, 14. decembra. — Danes dopoldne so se v dvorani Prešernovega gledališča v Kranju zbrali mladi delegati — zastopniki mladine kranjske občine, da na redni letni konferenci pregledajo delo v preteklem letu. Kot gostje so se konference udeležili predstavniki CK LMS Ljubljana tov. Marijan Rožič, tajnik mladih združenikov za Slovenijo Jaka Bogataj, ravnatelj kranjske gimnazije Miha Mohor in drugi.

da so ji oni dolžni po svojih močeh tudi vračati.

Mladina si želi izobraževati, izpopolnjevati svoje znanje, želi pa si tudi razvedrila. Ko so govorili o tehnični vzgoji, so poudarili, da mladinska organizacija posveča temu zelo malo pozornosti. Nekdo je predlagal, naj se pri Občinskem komiteju osnuje komisija za tehnično vzgojo. Predlog je vsekakor vreden pozornosti, če ga bo le novi odbor znal realizirati in pridobiti za delo sposobne ljudi, ki bodo poleg znanja imeli tudi voljo do dela.

Glavni predmet in gibalo razprav šolske mladine v preteklem letu je bilo uvajanje načel šolske reforme. Mladina najbolj občuti neskladnost v razvoju družbe in šole, zato si tudi najbolj želi v šoli novih odnosov in novih oblik dela. Reforma šole je stvar, ki se odvija zelo počasi. Stari nazori s trdovratno upornostjo prepuščajo mesto novim. »Dokler nas bodo učili profesorji, prežeti z duhom predvojne šole, toliko časa ne bomo mogli doseči tisto, kar si želimo,« je v razpravi poudaril delegat gimnazije. Mladi so v šolskih odborih še vedno bolj peto kolo kot pa enakopravni člen v upravljanju. Lep napredek pa je ponekod opaziti pri svetih delavnic v

Odborniki občinskega ljudskega odbora so se ogreli v živahni razpravi. Šlo je za gramoznico gradbenega podjetja. Odborniki so se z vnemo in razumevanjem zauzeli za predlog, katerega glavni cilj je bil: načrtneje izkoriščanje gramoznice, ki naj vpliva na zmogljivost gradbene dejavnosti. Razprava je končala z ugotovitvijo, da predlog ni pripravljen s pravno-lastniške strani in da se torej o tem še ne more sklepati. Odborniki so dolgo razpravljali o stvari in jo potem pustili nerešeno. Značilno je bilo zlasti to, kot je ugotovila ena izmed odbornic, da so prav predstavniki, katerih dolžnost je, da gradivo s pravne strani dokončno pripravijo preden ga predložijo v razpravo in odločanje, na seji ugotavljali, da stvar ni pripravljena.

Še huje se je zgodilo delavskemu svetu nekoga podjetja. Dolgo so razpravljali o predlogu o delovnih oblikah za delavce in uslužbence. Končno so izglasovali odločitev. Direktor podjetja pa je za tem ovrgel izglasovani sklep samoupravnega organa in utemeljeval nepravilnost.

Podobnih primerov ne manjka. Gre za to, da pridejo nepripravljene, neutemeljene in pogosto nesmiselne predloge pred samoupravne organe. Taki predlogi povzročajo potem dolge, včasih celo živčne razprave, ki se največkrat zaključijo z ugotovitvijo: »naj se zadeva odloži«, »ni pripravljeno« in tako dalje. To je seveda še dober izid. Udeleženci takih razprav izgubijo le dragoceni čas in zaledjo z razpravami v slepo ulico. Huje je, če se v takih primerih, po krivdi upravnih vodstev, spravlja samoupravne organe na led omalovaževanja. To velja namreč za primere pravno neveljavnih ali drugače neustreznih, nekoristnih ali neizvedljivih sklepov. Gre za predloge, ki jih razni uslužbenci postavijo na dnevni red, kar na hitro roko. Take predloge potem navadno nihče ne tolmači, niti ne brani ob razpravah in tudi za morebitne poznejše sklepe nihče ne odgovarja. Tako prakso je treba odklanjati na sestankih, konferencah in sejah, kar bo predvsem koristilo delu, ugledu in uspehu samoupravnih organov.

Pri delu samoupravnih organov bi bilo treba najprej točno povedati, kdo od upravnih organov lahko sploh predlaga določene stvari na dnevni red. Vsekakor bi to moral biti izključno direktor, ki je potem tudi odgovoren, da se zaključki samoupravnih organov uresničujejo.

K. M.

»Delo občinskega komiteja LMS v Kranju je bilo v prvi polovici letošnjega leta usmerjeno zlasti na mladinske delovne akcije, volitve v Ljudsko skupščino, priprave za VII. kongres ZKJ in na priprave za Dan mladosti. Precejšnje težave smo imeli z mobilizacijo brigadirjev, predvsem pri delavski in kmečki mladini, kjer je bil glavni vzrok prezaposlenost. Iz kranjske občine je v zvezni delovni akciji sodelovalo 56 mladih delavcev, 10 uslužbencev, 15 kmetov, 55 srednješolcev in 15 vajencev, skupno torej 151 mladincev in mladink, od tega 25 članov ZK.«

Sekretar občinskega komiteja Mirko Galičič je za tem v svojem poročilu govoril o delu aktivov v tovarnah, šolah in na vaseh. Zelo lepe uspehe so dosegli mladi v Iskri, Savi, Tiskanini, Planiki, v Ekonomski srednji šoli, na Gimnaziji, od vsehkih osnovnih organizacij pa sta se zlasti odlikovala aktivna na Jezerškem in v Bosnici. Zalostno pa je, da je v kranjski občini še vedno 1100 mladine izven mladinske organizacije. Letos so jih sprejeli 897, novi odbor pa bo moral temu posvetiti več pozornosti. Korak naprej so že naredili s formiranjem aktivov na osemletkah, vendar odstotek mladine, ki je izven organizacije, še vedno raste.

»Zelo pomembno vprašanje je, kako vključiti čimveč mladih v organe samoupravljanja.« Je opozoril predsednik ObK LMS Stane Božič. V delavskih svetih gospodarskih organizacij je letos že 30 odstotkov mladih, medtem ko jih je bilo lani le 24 odstotkov. Ni pa važna samo številka, važna je delo teh ljudi. V tej smeri pa mladinska organizacija še ni dosti storila. — Mladinci v delavskih svetih je z različnimi seminarji in predavanji treba vzgajati in izobraževati, če hočemo, da se bodo organizacije, še vedno raste.

Nekaj let tudi že razpravljamo o klubih mladih proizvajalcev, ki pa še niso dosegli večjih uspehov, niso še premostili začetnih težav. Občinski mladinski komiteji bi morali tej pomembni obliki izobra-

ževanja mladih delavcev nuditi več podpore v obliki posredovanja izkušenj in jim zagotoviti ljudi, ki bi bili sposobni voditi de-o teh klubov.

V razpravi so precej govorili o gradnji samskih stanovanj in o drugih komunalnih problemih občine. CK LMS v Ljubljani zagovarja stališče, naj bi se najmanj 15 odstotkov skupnih investicij za gradnje stanovanj uporabilo za samska stanovanja. »Sploh naša mladina še premalo govori o naših prizadevanjih za dvig življenjskega standarda, o komunalnih in proizvodnih problemih, o zaposlovanju delovne sile, o dvigu proizvodnje itd.« je poudaril Marijan Rožič. Tudi naša študentska mladina gre vse preveč svoja pota, premalo se vključuje v aktivno delo v društvenih in političnih organizacijah. Studentje pozabljajo, da jih družba materialno podpira in

Gradnje avtomobilske ceste se je udeležilo 151 mladincev iz kranjske občine

PABERKI PO SVETU

CIGAVA ZMAGA!

Zmaga socialnih demokratov v zapadnem Berlinu je izzvala kopico časopisnih komentarjev. Vsek časopis je rezultate volitev tolmačil po svoje. Eni so v njih videli poraz Hruščevljeve teze o enotnosti svobodnega Berlina, drugi poraz Adenauerjeve trdoglavosti.

Škotski neodvisni list »Scottsman« je napisal:

»Precej jasno je, da se Nemčija, če se sploh lahko združi, lahko združi le postopoma; ta način je edina možnost. Medtem pa kaže, da Zahod še ni pripravljen stopiti na to pot.«

Berlinske volitve, če drugega ne, to precej zgovorne potrjujejo.

HITRA REAKCIJA

AFP, Bagdad, 8. decembra. Radio Bagdad je objavil tekst sporočila generala Abdela Karima Kasema o odkritju zarote zoper iraško republiko. Zaroto so kovali korumpirani elementi domače reakcije, ki so jih podpirale tuje sile.

Reuter, Washington, 8. decembra. »Predstavnik State departementa (zunanjega ministrstva) je danes demantiral trditve, da so ZDA vmešane v iraško zaroto, ki je hotela strmoglaviti sedanji režim v Iraku.«

Hitra reakcija. Tako hitra, da se človek nehoti spomni na tisto o mački in repu!

GENERALI

New York Times je zelo zaskrbljen, ker je v zadnjih šestih mesecih kar sedem generalov v sedmih državah na svetu prevzelo oblast. Generali so prišli na oblast v Franciji, Iraku, Libanonu, Tajlandu, Pakistanu, Burmi in Sudanu. Močno je v skrbeh, kaj bo z zapadno demokracijo, če se ta proces v »svobodnem svetu« ne ustavi.

Ob vsem jadikovanju, pa se je pisec članka pozabil vprašati, kje so pravi vzroki, da se misel o »svobodnem svetu« tako neusmiljeno ruši.

PRIZNANJE

V biltenu nemške socialno-demokratske stranke, ki je izšel konec novembra, je objavljen tudi članek »Jugoslovanska trgovina s Sudanom in bližnjim Vzhodom«. V njem piše:

»Vsebinska sporazuma (med Jugoslavijo in Sudanom) omogoča, da se še očitneje vidi sprememba gospodarske strukture Jugoslavije, do katere je prišlo po vojski. Do nedavnega se izvoznik kmetijskih pridelkov in surovin, se danes Jugoslavija na bližnjem Vzhodu pojavlja kot izvoznik industrijskega blaga...«

VNEMA

Razprava okrog Berlina je precej razburila duhove. Ali naj to mesto ostane razdeljeno ali pa naj dobí status svobodnega mesta?

V tej razpravi se je protestantski škof v vzhodnem Berlinu Otto Dibelius tako razveljal, da je kar a prične začel agitirati proti tezi, naj Berlin postane svobodno mesto.

Vsekakor beseda z najpristojnerega mesta!

ABC

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 397 — UPRAVE ST. 475 — TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

VEČ POZORNOSTI POUKU ZGODOVINE NOB

Jesenice, 14. decembra
Konec preteklega tedna so poglali mladinci tretjega letnika predvojaške vzgoje občine Jesenice zaključne izpite. Izpiti so bili končani včeraj. Mladinci so pokazali zadovoljivo znanje iz vojaških prvin. Od 235 mladincev je

LJUDJE IN DOGODKI
AFRIKA PRIPADA AFRIČANOM

Se pred nekaj leti so bile na vse afriški celini samo 4 neodvisne države, če mednje prištejemo tudi Južnoafriško unijo. Danes je takih dežel v Afriki že deset. V dveh letih pa se jim bodo pridružil še nove: Somalija, Nigerija, Togo, oba Kameruna.

Očitno torej živimo v času, ko se nelizerna črna celina drami in ko njeni narodi, dolga stoletja zatirani, stopajo samostojno na mednarodni oder. To je neogibni zgodovinski proces, ki ga niti najmočnejše kolonialne sile ne morejo več ustaviti. To je najzvezljiva sila napredka, kajti koles zgodovine ni moč zavrteti nazaj.

O tem govori tudi sedanja konferenca afriških narodov, ki so se prvokrat v tolikšnem številu in skoraj iz vseh dežel prostrane Afrike znašle v Akri, prestolnici ene najmlajših svobodnih afriških dežel — Gane. Že samo to dejstvo daje konferenci simbolični pomen, ki ga je še posebej podčrtal voditelj Gane, predsednik Nkrumah, ko je ob otvoritvi konference dejal: »Zdaj smo priče silovitega naraščanja narodnega prebujanja Afrike. Zato moramo na tej konferenci določiti taktiko in strategijo, da bi uresničili naše težnje. Ta boj mora biti enoten, ker je bitka naporna in vsestranska. Od nas terja največje napore...«

Končni cilj vseh sodelujočih na konferenci je enoten: osvoboditi vsa Afriko in se oprostiti imperialističnega jarma. Vendar obstajajo še močne razlike med posameznimi deželami in gibanji glede načina, poti in sredstev, kako naj bi dosegli ta cilj. Alžirski delegat je odločno pozival na uporabo orožja in sile, da bi uresničili končni cilj. Izjavil je: »Če se Afrika prebujala, si moramo tudi s silo priboriti tisto, kar je naše. Noben Afričan ne sme položiti orožja, dokler bo v Afriki še kak ostanek kolonializma.«

Njemu nasproti pa je večina ostalih delegatov poudarjala potrebo po miroljubnem iskanju neodvisnosti. Toda kljub temu ne obsojajo stališča Alžircev, ki se že štiri leta bore za svobodo. »Mi smo za mirno revolucijo Afrike,« meni večina delegatov, »nismo pa pacifisti. Dokler bomo lahko izbirali med revolucijo in sile, se bomo vedno odločili za pogajanja. Vendar bo od stališča velikih sil v mnogem odvisen način našega boja.«

Toda tudi razlike glede poti do cilja ne morejo preprečiti enotnosti, ki jo izpričuje sedanja konferenca. Na njej se je zbralo 200 delegatov iz 25 afriških dežel, ki

predstavljajo 200 milijonov prebivalcev tega kontinenta. Njihov glas je torej vsekakor izredno močan in bo odjeknil v slehernem kotičku zemlje, še posebej pa v kolonialnih prestolnicah. To je glas, za katerim stoji neustavljiva težnja narodov, da si sami krojijo po lastni volji svojo usodo.

In nova Afrika, ki se prebujala, želi resnično ubrati lastna pota, svobodna in neodvisna. Dovolj ji je tujeja gospodstva in se zato ne želi več podvreči tujemu vplivu. Zato si svobodne dežele Afrike tudi nočejo vključevati v obstoječe bloke, ampak si raje izbirajo samostojno pot, pot sožitja in sodelovanja z vsemi narodi, pot resničnega miru in napredka.

Delegat Kenije je na konferenci značilno vzkliknil: »Če bloki velikih sil ne vedo nič pametnejšega, kot da si med seboj grozijo, naj se blijejo izven Afrike. Nočemo, da bi postala Afrika prizorišče njihove bitke.«

Bakla s plamenom svobode, ki gori sredi velikanskega zemljevida Afrike v konferenčni dvorani panafriške konference, ni torej samo simbol, ampak trdna želja vseh prebivalcev črne celine, da končno uresniči davno geslo: »Afrika Afričanom!«

MARTIN TOMAŽIČ

v nedeljo smo zabeležili

opravilo izpite z odličnim uspehom 10, s prav dobrim 56, z dobrim 103 in z zadostnim 66, tako da je bila povprečna ocena 3.06. Najbolji uspeh je dosegel mladinec Mirko Guželj. Razen tega je bilo ugotovljeno, da mladinci ne poznajo najnovije zgodovine naših narodov in da mnogi mladincev ni včlanjeno v SZDL in LMS. To so večidel mladinci, ki stanujejo v samskih domovih, na Jesenicah in na Javorniku, kar dokazuje, da posvečajo na Jesenicah tem mladincem premalo pozornosti.

U.

SVOBODA JESENICE PODALA OBRAČUN

Jesenice, 14. decembra

Sinoči je bil v Delavskem domu na Jesenicah letni občni zbor DPD Svoboda »Tone Čufar« na Jesenicah. Bogato poročilo je podal predsednik društva tov. Jože Varl, ki je nanizal dosežene uspehe društva kot celote in posameznih sekcij, med katerimi je dal največje priznanje ansamblu narodnih plesov in pesmi. Poleg Svobodašev so se udeležili občnega zbora tudi predstavniki okrajnega Sveta Svoboda in prosvetnih društev, sindikata Železarnice Jesenice in občinskega sindikalnega sveta. V novi upravni odbor so izvolili razen kulturnih delavcev tudi zastopnike omenjenih organizacij, da bo delo v prihodnje čim bolj uspešno.

KREPIMO LETALSKE VRSTE!

Jesenice, 14. decembra

Danes dopoldne je bila letna skupščina Aerokluba Jesenice. Člani kluba so se zbrali v dvorani Delavskega doma in poslušali poročila o delovanju motorne, jadrane, modelarske in padalske sekcije. Priznanje za delovanje v minulem letu so klubu priznali tu-

di navzoč gostje — podpredsednik Letalske zveze Slovenije tov. Zlatnar, sekretar Letalske zveze tov. Mokole, predsednik Alpskega letalskega centra tov. Tolar in drugi. Z enakim delovnim poletom bo šel klub tudi v 22. leto svojega delovanja in bo posvetil posebno pozornost modelarstvu in s tem mladini.

Izredno bogata razprava je podčrtala pomanjkanje klubskih prostorov, nujnost povečanja števila članov, organizacijo servisa, ki bo omogočal nabavo potrebnega materiala za modelarstvo, organiziranje prireditev, da bo za letalstvo zainteresiranih še več ljudi. Občni zbor je podelil najmarljivejšim članom-modelarjem diplome.

U.

AKVARIJ V KRANJU

Kranj, 14. decembra

Danes dopoldne so v Gregorčičevi ulici v Kranju slovesno odprli mestni akvarij, ki ga je uredila ribiška družina iz Kranja. Predsednik ObLO Kranj Franc Puhar in drugi so v svojih govorih poudarili pomen tega kulturno-turističnega objekta, ki je po vrednosti drugi v Sloveniji, to je za Mariborom. Akvarij je okusno urejen in je pomemben za razvoj turizma in ribištva. Med svečanostjo so kličje akvarija izročili zastopniku akvarijske sekcije, ki dela v sklopu krajske ribiške družine in ki bo poslej skrbel za obogatitev vodnega živalstva in rastlinstva v akvariju. —an

SEMINAR V BOHINJU ZAKLJUČEN

Bohinj, 14. decembra

Sinoči je bil v Mladinskem domu Centralnega komiteja LMS v Bohinju končan 10-dnevni seminar za predsednike in sekretarje tovarniških komitejev LMS iz vseh večjih

delovnih kolektivov Slovenije. Seminarja so se udeležili tudi mladinski aktivisti z Gorenjske. Na zaključni konferenci, ki ji je prisostvoval tudi član predsedstva Centralnega komiteja LMS Marijan Rožič, so med drugim sklenili, da bo mladina sodelovala v samoupravljanju, pri stanovanjskih skupnostih, pri upravljanju podjetij in da se bo še bolj zanimala za delo naših tovarn, za tarifno politiko in za družbeno vzgojo mladine po naših delovnih kolektivih. Seminar je v celoti uspel. M. Z.

VEČ MLADINE V DELAVSKO SAMOUPRAVLJANJE

Kranj, 14. decembra

Sinoči je imela sindikalna podružnica ČP »Gorenjski tiske« redni letni občni zbor. Iz poročil in iz razprave je bilo videti, da so se na letni obračun dobro pripravili. Razpravljali so o problemu fluktuacije delovne sile v zvezi s tarifnimi postavkami. Obravnavali so tudi stroške v zvezi s prevozi delavcev na delovna mesta. Te izdatke bo treba čim bolj omejiti. Podjetje namerava v nerazporejenih sredstvih kupiti več stanovanj, kamor se bodo lahko vselili delavci, ki se vozijo iz bolj oddaljenih krajev v službo. Obravnavali so tudi vprašanje letošnjih dopustov. Izkušnje so pokazale, da letošnji dopusti niso bili posebno dobro planirani, žemur bo treba v prihodnosti posvetiti več pozornosti. Proizvodnji v prid bodo v letnih mesecih uvedeni tudi delni kolektivni dopusti. Občni zbor je tudi ugotovil, da mladina premalo sodeluje v delavskem upravljanju in da je prelibka opora sindikatu. Del razprave je bil posvečen tudi XII. grafičnim športnim igram, ki bodo prihodnje leto v Kranju. S.

POPLAVE V BOHINJSKEM KOTU

Boh. Bistrica, 14. decembra

Močno deževje in slabo vreme zadnjih dni sta povzročila precej neviščnosti v raznih predelih Gorenjske. Tako so prestopile bregove v bohinjškem kotu skoraj vse manjše reke in potoki; posebno močno je narasla Sava Bohinjka, ki je prestopila bregove in preplavila bregove skoraj do hiš. Poplavljeni je tudi cesta, ki pelje iz Boh. Bistrice proti Bohinjskemu jezeru, tako da je na nekaterih predelih ceste promet precej otežkočen. Pod vodo so skoraj vsa polja; ponekod leže cela jezera. Ne samo v bohinjškem kotu, ampak tudi v ostalih krajih Gorenjske so reke precej narasle, posebno Sava in Kokra. S hribov še zmeraj v raznih manjših potokih teče voda in je zelo nevarna na polju za ozimino. Če slabega vremena ne bo konec, potem je pričakovati, da bodo vode na Gorenjskem še bolj narasle. M. Z.

naša kronika

DRUŽBENI STANDARD V OSPREJDU

V četrtek, 11. decembra je bil v Kemični tovarni v Podnartu občni zbor sindikalne podružnice. Ob tej priložnosti so sklenili, da bodo uvedli v podjetju topel obrok hrane. V sporazumu z upravo podjetja, UO, DS in ObLO ter KLO bodo poskušali najti najboljšo pot, kako v prihodnje vlagati čimveč sredstev v družbeni standard, predvsem za gradnjo stanovanj in poslovnih prostorov v Podnartu. Strinjali so se tudi s sklepom UO, da prispevajo 2.000.000 din za gradnjo klančnice v Radovljici. Trudili se bodo za izpopolnjevanje strokovnih kadrov in tarifne politike glede na kemično stroko. Pravočasno so sklenili planirati dopuste za naslednje leto, da bodo lahko posamezni člani po želji izkoristili svoj redni letni dopust ob morju. Poudarjali so, naj bi v prihodnje člani kolektiva bolj aktivno sodelovali v raznih družbenih organizacijah in na kulturno-prosvetnem področju. C. R.

PIONIRSE VRSTE SE KREPIJO

Dan JLA — 22. december, bodo v Predosljah proslavili s proslavo v novo zgrajenem prosvetnem domu. Ob tej priložnosti bodo slovesno sprejeli v pionirsko organizacijo 56 cicibanov. Sprejemu bo sledil kulturni program. Pred praznikom bo pionirska strelška sekcija na osemletki in Predosljah izvedla tudi mednarodno tekmovanje zračno puško.

Pionirski odred »Crni« iz Predoselj šteje 329 članov in je dokaj marljiv. Sedaj, ko je prišlo na tolo še nekaj mlajših učiteljev ozir. učiteljic, bo delo odreda, kot kaže, še živahnejše. — Odred ima več krožkov, med katerimi sta najboljše dramski in šahovski. Treba bo še poživiti delo drugih sekcij in vanje pritegniti še več pionirjev, ki so zdaj stali ob strani. —an

10 LET PREDVOJAŠKE VZGOJE

Obvezniki predvojaške vzgoje z Jesenic bodo počastili 10-letnico svojega delovanja in Dan Jugoslovanske ljudske armade s tekmovanjem v patrolnem teku, streljanju zračno puško, kegljanju in hokeju. Imeli bodo tudi nekaj predavanja in filmov. Obiskali bodo vojake na Bohinjski Beli. V petek bo na Jesenicah slavnostna akademija. —k

VRSTA PREDAVANJ V DOLINI

Prejšnji teden je bilo na Dovjem in v Kranjski gori več koristnih predavanj. Na Dovjem je v četrtek, 11. decembra, govoril psiholog tov. Dolinar o duševni higieni, dan kasneje pa je govoril o Holandskih predavatelji Stane Tavčar. Deželo čvetja je prikazal z lepimi diapozitivi. Istega dne je v Kranjski gori prof. Kambič ob barvnih posnetkih opisal pot iz Ljubljane v New York. Vsa predavanja je poslušalo precejšnje število ljudi.

VESELA DIJAŠKA UPRIZORITEV

Maturanti kamniške gimnazije bodo ta petek zvečer v veliki dvorani Doma v Kamniku uprizorili v režiji prof. Eleonore Vidic veseloigro iz dijaškega življenja »Logaritmi in ljubezen«.

CANKARJEV SPOMIN SO POČASTILI

Dijaki kamniške gimnazije so v sredo obiskali Vrhniko in pred Cankarjevo rojstno hišo z recitacijami iz Cankarjevih del počastili 40-letnico smrti velikega slovenskega pisatelja. Ogedali so si tudi razna mesta, ki jih Cankar opisuje v svojih delih, predvsem sv. Trojico in Močilnik.

VSE OKROG ŠIVALNEGA STROJA

V dvorani Solidarnosti v Kamniku je ta teden tovarna »Mirna« privedla šivalni tečaj, ki bo trajal več mesecev. Prijavilo se je 140 žena in deklet. Zaradi velikega števila prijavitelj so tečaj razdelili na več skupin.

PREVELIKA OBREMENTEV

V Kamniku je zdaj ves promet s Tuhijsko dolino usmerjen čez leseni most v Novem trgu. Tudi veliki avtobusi so prisiljeni uporabljati ta edini prehod čez Bistrico. Leseni most pa je prelibek za teška vozila, ki tudi s težavo obvladajo ostri ovinek. V petek je tovarnjak podri del lesene ograje na mostu. Pri velikem železnem mostu pa morajo najprej očistiti železno ogrodje mosta, šele potem bodo lahko betonirali cestice.

naš razgovor

17 let je že tega...

Občina Škofja Loka praznuje v četrtek, 18. decembra svoj praznik

»Na kaj spominja ta dan Ločane?« smo vprašali ob tej priložnosti predsednika občine tov. Jožeta Nastrana.

»Takrat je odšla v partizane prova večja skupina Ločanov. Tudi znani, dobro pripravljeni vdor v gestapovske zapore so izvedli iste dni. To je bilo leta 1941. Sedemnajst let je že tega,« je povedal predsednik.

»Kaj nam lahko poveste o ekonomskem napredku Škofje Loke po tistem zgodovinskem 18. decembru?«

Predsednik je imenoval vrsto podjetij, ki so zrastle po osvoboditvi in spremenile to malo mesto v pomembno indu-

strijsko središče dveh dolin. Razvilo se je močno lesno industrijsko podjetje »Jelovica«. Gradbenega podjetja prej sploh ni bilo. Sedanje podjetje »Tehnik« pa se je močno razvilo celo izven občine. Zelo pomembno je tudi novo podjetje »Motor«, »Elektro«, »Termika« za predelavo žilindrine volne, Pilarna v Retečah, podjetje »Odeja«, kjer je zaposleno mnogo žena, zatem komunalno podjetje »Kroj«, kjer se je obrtna dejavnost že usmerila v industrijsko proizvodnjo itd. Predsednik je v razgovoru imenoval vrsto večjih ali manjših industrijskih in obrtnih podjetij, ki so se razvila v zadnjem desetletju.

»Od katerih postavljenih nalog v tekočem petletnem planu pa si največ obetate za nadaljnji napredek občine?«

»Od povečane proizvodnje. Ta bo v tem času narasla kar za 40 odstotkov. To je precej.«

»Kaki pa so dosedajni izgledi za uresničevanje te naloge?«

»Zelo dobri. Tempo dviganja proizvodnje raste celo nad predvidenim planom, tako da ni dostaj nobenih razgovorov za dvom v ta uspeh.«

Potem je predsednik Nastran je govoril o raznih gradnjah in komunalni dejavnosti. Zgradili so gimnazijsko poslopje, Dom Zveze borcev in druge potrebne komunalne in družbene objekte. V načrtu je še gradnja vaješke šole v Loki, poslopje za osemletno šolo na Trati in drugo. Najvažnejša pa je naloga, da letno zgradijo po 80 stanovanj, kar se tudi izvaja. K. M.

S seje ObLO Jesenice

Zdravstvo v ospredju

Lani 129837 zdravniških pregledov - 10 bolnikov na uro

V četrtek je bila na Jesenicah seja ObLO. Najprej sta zborna na skupni seji razpravljala o izboljšanju dela upravnih organov ObLO in sprejela novo notranjo organizacijo in sistemizacijo delovnih mest v upravnih organih. Nato sta razpravljala o zdravstvu in zdravstveni službi in nekaterih drugih vprašanjih. Omenimo naj še uvedbo prisilne uprave in odstavitev dosedanjega direktorja v Lesnem servisu na Koroški Beli, ustanovitev Stanovanjske skupnosti, odstavitev direktorja v kino podjetju Jesenice ter analizo proračuna ObLO Jesenice.

pa za ostalo nezavarovano prebivalstvo. Toda če vemo, da je okoli 95% prebivalstva jeseniške občine zavarovano, ni prav težko ugotoviti splošnega zdravstvenega stanja. Največ ljudi boluje zaradi bolezni dihal (40,51%), poškodb pri delu (13,16%), bolezni prebavil itd. Samo zaradi bolezni dihal je lani bolovalo 4.531 ljudi. Skupno pa je bolovalo v jeseniški občini lani 11.186 ljudi 180.037 dni. To so podatki, o katerih velja razmisliti.

-k

S seje ObLO Kranj

O pomoči družini

Na zadnji seji ObLO Kranj, ki je bila v četrtek, 11. decembra, so odborniki razpravljali o zanimivem in obširnem poročilu, ki ga je predložil odbornikom Svet za varstvo družine pri ObLO. Bilo je govora o problemih, ki so sicer normalni za naglo se razvijajoče industrijsko mesto, kot na primer pomanjkanje stanovanj, šolskih prostorov, zdravstvenih ustanov, trgovin, obrtnih delavnic in drugih objektov komunalnega značaja.

Tako stanje povzroča v Kranju razne probleme zaradi neurejenih družinskih razmer. Velik del žena je zaposlenih. Toda ko se vrnejo iz tovarne ali pisarne, jih čaka doma kuhanje, pranje, šivanje, krpanje in drugo gospodinjstvo delo.

Pri neki anketi, ki so jo izvedli, so mnoge žene, ki zdaj niso zaposlene, izjavile, da bi se rade zaposlile. Mnoge od teh imajo celo kvalifikacijo, zlasti iz tekstilne stroke. Glavna ovira, kot so izjavile žene, da se ne morejo zaposliti, je neurejeno življenje v družini. Če bi žene lahko izročile svoje otroke v primerno varstvo in bi imele tudi drugo pomoč, bi se rade zaposlile.

Taka težnja mnogih žena v Kranju prav v času, ko podjetja z vsemi izgovori in dokumentacijami skušajo najti delovno silo, je zelo značilna. Se pravi, da morajo podjetja prispevati za to, da se v Kranju odprejo nove menze, otroška igrišča, pralnice, krpalnice in drugi servisi. S tako razbremenitvijo žena bodo lahko podjetja našla dokajšnjo rezervno delovno silo.

V zvezi z vprašanjem o varstvu družine je bilo tudi govora o rešitvi otrok, o predšolskih vrtcih in o Mladinskem domu, ki naj bi ga znova vrnilo svojemu namenu.

Med zaključki so predvsem nakazane smernice za ustanavljanje dnevnih zavetišč in igrišč za otroke in drugih servisnih dejavnosti za razbremenitev delovne žene in družine. Hkrati priporočajo usmerjevati organizacijo družbene prehrane tako, da bi čim več žena oziroma zaposlenih lahko dobilo dobro in ceneno hrano v menzah, oziroma, da bi kuhano ali na pol kuhano hrano lahko nosili na dom.

K. M.

Poročilo Sveta za zdravstvo o zdravstveni službi in stanju zdravstva v jeseniški občini je obrazložil predsednik sveta Hans Verdnik. Na sejo so bili povabljeni zdravstveni delavci in so sodelovali tudi v razpravi. V enem letu je bilo opravljenih v jeseniški občini 129.837 zdravniških pregledov, od tega 23.053 specialističnih. To število predstavlja četrtnino vseh pregledov v našem okraju. Pregledi iz leta v leto naraščajo (zadnje leto za 12,7%). To se pravi, da je bilo opravljeno veliko delo. Če bi gledali te uspehe le skozi gornje številke, bi bili morda celo zadovoljni. Pa ni tako. Druge številke nam namreč povedo, da je bilo pregledanih na uro 9 in celo 13 bolnikov. Prav gotovo je tak obisk zelo pretiran. Pregledi ne morejo biti zadovoljivi in uspešni, ne za zdravnika in niti ne za bolnika. Nezadovoljstvo zastruje še prekomerno čakanje v neprimernih čakalnicah itd.

Kakšno pa je zdravstveno stanje Jeseničanov in okoličanov? Na razpolago je dobra slika obolenj, zlasti za aktivne zavarovance in deloma za njih svojece, manj

NA DNEVNEM REDU V KOMUNAH DA BO DOSTI KRUHA

Na Jesenicah je bilo v zadnjem času precej govora in kritike o pekarnah. Nič bolj ni v Kranju. Za preteklo praznike, 29. novembra, so ljudje čakali v vrstah, da so prišli do potrebnega kruha.

Vsa težava je v tem, ker pekarnice ne zmorejo potreb. Zmogljivost pekarnice je ostala malone ista kot je bila v času, ko je bilo v Kranju skoraj polovico prebivalcev manj.

Toda v prihodnjem letu bo pekarna prva, najvažnejša investicija v občini. O tem so pred kratkim govorili tudi na seji ObLO.

Na golniški cesti bodo prihodnje leto zgradili novo sodobno pekarno. Tam bodo lahko spekli toliko kruha, kolikor ga potrebujejo prebivalci Kranja. Toda čez dvajset ali več let bodo v Kranju spet

novi potrebe, več bo prebivalcev, ki se bodo posluževali pekarnice in manj pekli doma. Tako predvidevajo. Zato bodo zgradili pekarno na tak način, da bo z majhnimi preureditvami lahko povečala zmogljivost za 100% in tako, kot računajo, zadovoljevala potrebe najmanj za 25 let.

V aprilu, takoj ko bo vreme dopuščalo, bodo začeli z gradnjo. Investicijski program in tudi idejni projekt sta že skoraj gotova. Stroški za gradnjo in opremo so predvideni na 70, morda celo do 80 milijonov dinarjev. To seveda ni malo, saj pomeni kakih 30 stanovanj. Toda pekarna je prebivalcem Kranja zelo potrebna. Zato so se odločili, da občina najame 30 milijonov dinarjev posojila iz okrajnega investicijskega sklada in to prispeva za gradnjo tega objekta.

Razen gradnje pekarnice, ki sodi med najvažnejše objekte družbenega standarda, bodo v Kranju prihodnje leto dali iz občinskih sredstev tudi 14 milijonov dinarjev za razširitev in ureditev vrtnarje na Zlatem polju ter 5 milijonov dinarjev za začetek gradnje nove kino dvorane na »Zulariji«.

K. M.

S skupščine Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Kranju

Dohodki in izdatki na tehtnici

V sredo, 10. decembra je bila v Kranju skupščina OZS Kranj. Razpravljali so o delu zavoda in podružnic za razdobje od 1. januarja do 30. septembra 1958 in o sistemizaciji delovnih mest Okrajnega zavoda in podružnic.

Dohodki so se letos do konca meseca septembra v primerjavi z istim razdobjem lani povečali samo za 10,6%. Izdatki pa kar za 29,6%. Podrobnejša analiza kaže naslednjo sliko: ambulantni pregledi so se povečali za 9,7%. Za ambulantno zdravljenje je bilo izplačano 29 milijonov 33.000 dinarjev ali 26,5 odstotkov več kot lani. Zobne storitve so se povečale za 9,5%, izplačano je bilo 8.510.000 dinarjev ali 24,5% več kot lani. Število oskrbnin v bolnišnicah se je zmanjšalo za 2.137 din ali 1,4%, za oskrbnine v bolnišnicah pa je za vod v 9 mesecih letos plačal 236 milijonov 948.000 dinarjev, torej 12,5% več kot lani. Stroški za zdravila so se povečali za 45,7% ali 39.517 dinarjev, število receptov se je zvišalo za 89.674 ali za 24,3%. Stroški za ortopedske pomočke so se povečali letos za 14,8%, potni stroški za 7,9%, stroški za opremo otroka so se zmanjšali za 1,7%, stroški za pogrebne in posmrtnine so narasli za 17,2%. Prav tako so se povečali ostali izdatki za 101,6%, osebni izdatki za 45,9% in materialni izdatki za 20,8%. Iz teh podatkov je ugotovljeno, da so izdatki za zdravljenje napram lanskemu letu narasli za 23,7%, za razne datjave zavarovancem za 28,9%, osebni in materialni izdatki pa za 106,8%. Od materialnih izdatkov je bilo porabljenih 27.458.000 dinarjev za gradnjo upravnih in stanovanjske stavbe na Jesenicah.

Iz celotne analize sledi, da so izdatki po posameznih panogah sorazmerno naraščali in daleč presežajo dosežene dohodka. To pomeni, da bo naloga zavoda in njegovih samoupravnih organov, da za prihodnje leto temeljito pripravijo predračun dohodkov in izdatkov in že v začetku naslednjega leta podvzamejo vse ukrepe, da se uravnoteži dohodek in izdatki. Letos bo Okrajni zavod primanjkljaj še kril iz rezervnega

sklada, vprašanje pa je, kaj storiti v prihodnjem letu, če dohodki in izdatki ne bodo uravnoteženi.

Po razpravi je skupščina sklenila priporočiti občinskimi ljudskimi odborom, da posebne komisije pregledajo organizacijo in finančno poslovanje zdravstvenih domov, hkrati pa priporočijo podjetjem, naj v okviru možnosti posvetijo vso pozornost morebitnim zlorabam.

Na zaključku so odobrili sistemizacijo delovnih mest za l. 1959, ki jih je skupaj s podružnicami 147.

C. R.

LJUDSKA VSTAJA NA DOVJEM IN V MOJSTRANI

Ob 17. obletnici

Piše: J. Svoltjšak

Trojke so opravile svoje delo. Na Dovjem, v Mojstrani in na Belci je vršalo med ljudmi. Velika skrivnost je visela nekje v zraku in nihče ni vedel, kaj bo. Nekaj velikega se je pač pripravljalo, to so čutili vsi. In nikogar ni bilo, ki v tistih težkih, mračnih dneh ne bi bil čutil resničnega domoljubja, dejavne domovinske ljubezni. Take, ki mimo redkih besed pozna le še žrtve. Eno je bilo jasno: Nemci morajo iz dežele! Tako ali drugače. Naivno ocenjevanje položaja je marsikoga zavedlo v zmojo, da bo to opravljeno kar tako, mimogrede:

»V Nemčiji je revolucija! Na Ruskem so Švabe propadli, v Srbiji jih gonijo, pred Poljaki se umikajo, Čehi jih davijo. Zaprci moramo Dolino in jim pred odhodom vrniti milo za drago. Danes ali nikoli!«

To so bile parole, ki so si jih 16. decembra leta 1941 ljudje že navsezgodaj pripovedovali. Nič več šepetanja, kar na glas. Ko je na večer 15. decembra Ščurkov Janez v objestnem pričakovanju svo-

bode pred Kacijanko, komandirjem žandarmerijske postaje na Dovjem, zagnal v gostilni vrček ob zid, je Kacijanka zahteval, naj se naslednjega dne javi na žandarmerijo.

»Kdaj pa naj pridem? (Kacijanka je bil Korošec in je znal slovensko, če je bilo treba.) Dopoldne bo še prazgodaj, popoldne bo že prepoznal.«

Nikogar ni bilo, ki bi ne bil trdno prepričan o tem, da bide Nemcem zadnja ura. 16. decembra so ljudje prenehali z delom. Ancelet z Dovjega je šel s P. K. na Visoko po seno. Tam sta zvedela, da je končno prišla ura obračuna in sta naložila le toliko sena, da se nista vrnila z dolgo poti čisto prazna. Še na poti ju je prestregla 60-letna mati:

»Kar na skedenj potisnita, ni treba nič zložiti, je splošna mobilizacija!«

Ko je stari čevljarški mojster Ivan Eržen po celodnevni odsotnosti vstopil 16. decembra 1941 ob pol šestih zvečer v svojo delavnico, je začuden obstal: vse je bilo pospravljeno, njegovi pomočniki in vajenci pa pripravljeni za odhod. Tudi on je v opravičilo zaslišal geslo dneva: splošna mobilizacija. Ko se je Pehtutova mama na Dovjem prestrašena zavrila v svojega starejšega sina, ki je ob šteditniku razstavil šest očiščenih pušk s pripadajočo municijo, se je morala prav tako zadovoljiti s pojasnilom: splošna mobilizacija. Potem se je razneslo ko blisk: »Ob šestih zvečer!«

Ob šestih zvečer so pri Blažiču na Dovjem štirje puntarji, med njimi France Konobelj - Slovenko, nestrpno čakali na dogovorjeno znamenje. To je bila ura, ob kateri so nemški žandari prihajali večerjat v nasproti stoječo gostilno pri Blažiču. Bili so pogumni, da bi šli aretirat kogarkoli, kaj šele čisto navadne nemške orožnike.

kuhinje, druga dva k tistemu iz gostilniške sobe. Oboja vrata so se hkrati odprla na stečaj, med njimi pa so stali resnih obrazov fantje in pomerili orožje v Nemca.

»Hände hoch! Nemca sta se nekam kisló nasmehnila in bila pripravljena obnavljati ta intermezzo sredi večerje kot malo grobo šalo. Šele ko je Konobelj ponovil povelje, sta zares dvignila roke. Potem pa sta zapela pesem, ki so jo vsi Nemci v podobnem položaju še neštokrat ponavljali:

— kako sama nič ne moreta zato, da sta tu; kako so ju nasilno oblekli v uniformo; da bo Hitler pač izgubil vojsko; da sama nista nikomur storila nič žalega in kar je še takih lepo zvečenih besed.

Prav nič »stapfere« nista bila na pogled, ko so jima kar z vrvo začeli vezati roke na hrbtu. Bleda kot zid sta se temu upirala in zagotavljala, da ne bosta ušla, da bosta zvesto poslušala vse ukaze in storila, kar »gospodje« želijo.

»Gospodje« pa so brez gostobesednosti ponovno pregledali vezi, zaplenili na steni viseče orožje in ju odgnali. Rečeno je bilo, da jih bodo zaprli v šolo, pa so se premislili. Kristijanu Ražnu in njegovemu tovarišu je bilo ukazano, naj stražita aretirana orožnika kar za šolo.

va ni hotel odpreti vrat. Ko so končno aretirali še njega, so tam zaplenili sedem karabink, revolver, nekaj bomb, ves arhiv in pisalni stroj.

Za šolo se je komandir srečal s svojima podrejenima: »Ihr zwei auch?« Vprašanje je ostalo brez odgovora, ker se je vsem mudilo na zbornem mestu. Tega so določili za Oreharjem, čisto na koncu vasi, od koder se je bilo mogoče brez sledu umakniti v Karavanke.

— — — Za Oreharjem je bilo zbranih že več kot sto ljudi. Plašno so se spogledali in se umaknili »Nemcem« v čeladah in s puško na ramenu. Šele, ko so v njih spoznali preobčene domačine, so se pomirili in zliči svoj bes na ujete žandarije.

Skozi mrzli nočni zrak so tedaj priplavale prve snežinke... Ljudje so začutili, da ne gre vse tako, kakor bi bilo treba. Padla so prva povelja:

»Kdor ima orožje, na Viš! Ostali domov po orodje! Prinesite žage in sekire! Zborna mesto: Viš!

Ljudje so se začeli obotavljati. Treba jih je bilo spodbuditi:

»Pričakujemo okrepitev z Jesenic. Za vse neoborožene bomo pripeljali orožje. Če pa bi bil nemški pritisk le prehud, se bomo umaknili v Karavanke, na Vrse.« (Nadaljevanje prihodnjic)

Naročilnica

Ime in priimek _____
 stanujoč (točen naslov) _____
 pošta _____ naročam »Glas Gorenjske«
 in prosim, da mi ga začnete pošiljati dne _____
 Naročnino bom poravnal takoj po prejemu položnice.
 Opomba: Navedite, kaj Vam najbolj ugaja v časopisu in o čem želite, da bi več pisali _____
 dne _____
 (Podpis)

Toplomerske zgodbe

»Na Jelenovem klancu mi je postalo slabo. Slabo se počutim. Za nekaj dni sem taka. Vse me boli.«

Tako je tarnala Nežka oni dan. Zdravnik ji je odredil nekaj dni počitka. Ostala je doma. Kako so je prileglo! Influenca? Pravijo, da je nevarna, če se ponovi, toda... Vse dni v postelji tudi ni lahko. Človek bi umrl od dolgočasje. In končno — mar ni v kinu dvorani tudi toplo, pa v slaščičarni? Zlasti če se zaviješ, toplo, oblečeš...

Prav ko se je Nežka nameravala vrniti na delo, je živo srebro v toplomeru znova poskočilo. Spet v posteljo; zdravnik se na srečo ni razjezil, nič ni dejal. Samo nerazumno je majal z glavo, predpisal nova zdravila in...

»Kje si staknila?« so jo vpraševale sodelavke, ko se je po desetih dneh spet vrnila.

»Kdo velj?« je odgovarjala. Potem je krivila vsakodnevno vožnjo z vlakom, pasji mraz, ki je to zimo tako strupen, žehto, ki jo je imela prav v dnevih ko... Naj bo karkoli! Njen stroj tudi tiste dni ni stal, vretena so se brez premora vrtela. Zamenjala jo je bila Tatjana in nekaj dni Lovra. Zato ji nima nihče nič reči v podjetju in tudi če bi... »Mar nimam pravice, da sem tudi jaz včasih bolna, da se spočijem, kadar mi treba, da se dodobra pozdravim, kadar se ne počutim dobro? Naj mar hodim z vročino na delo? Naštem lahko take, ki jim res nič manjkalo, pa so imeli bolniški dopust. Če nimajo nič na vesti, zakaj naj bi jaz...«

Tako je govorila Nežka in odločno opisovala svojo bolezen, ko so ji očitali, češ da ni bilo nič hudega, da je ves čas hodila okrog.

Proti polnoči se je družba nepričakovano razživila. Sedeži samevali, brž ko je zaigrala godba, in vsi pesalci so si kar vrto delali pot med stole, se zaletavali v mize, da so padale buteljke, in se kotilile med prepolnimi pepelniki. Okna so se orosila, telesa pesalcev so bila znojna.

Srečko ni zamudil niti ene priložnosti; sploh ni utegnil sedeti. Od časa do časa si je obrisal potno čelo in vrat, da mu ne bi potne srage silile za ovrtnik, in že o je znova zavrtel. Zakaj se ne bi? Mlad je še. Niti nabornega šopka si še ni pripel na klobuk. Lica mu žarela.

Toda neki njegov sošolec je pripovedoval, da Srečko le na videz dobro izgleda. Pred leti je bil na Golniku. Dolgo se je zdravil. Niso mu obetali dolgega življenja. Toda počitek, dobra hrana, injekcije... Česa danes ne ozdravijo! Zdaj je dober. Vsaj kaže tako. Še boljši je kot nekoč. Vendar še vedno hodi na redne preglede. Tudi delovni čas v tovarni mu je skrajšan na polovico. Samo 4 ure, dopoldne.

Srečko se je prvi vrtel mimo mize. Pozdravil je in se izgubil med zasoplimi pari. Njegov sošolec je pripovedoval in kramljal naprej: »Moral bi v posteljo s kokošmi. Toda, kako naj to vzdrži mlad človek, živahen in rdeč, kot je Srečko?«

Potem se je razgovor še nekaj časa pletel okrog podobnih primerov. Danes ozdravijo vse. Seveda, to precej velja! Kdo bi si sicer lahko privoščil toliko časa bolnišnice in zdravljenja? Kdo bi živel samo s 4-urnim, nenapornim delom? Mimogrede so prišle besede tudi na take, ki jim zdravlje-

nje ni pomagalo. Neka žena se je po enoletnem zdravljenju vrnila k družini. Stanovali so v zapuščeni baraki. Prala je na prostem, se prehladila in... Bruhnilo je iz nje in niso je mogli rešiti...

Na savskem pesku je bilo tiste dni na moč prijetno. Razgrel se je, da je peklo. Toda v vodo se Janez ni upal. »Te vražje kosti!« je včasih dejal in pripovedoval, kako se revmatizem občutljiv za mraz, za spremembo vremena.

Vlažni jesenski dnevi, ko se mrzla megla vlačila po Kokri, so ga kaj kmalu spravili na slabše. Nekajkrat je šel k zdravniku in končno so ga poslali v okrevališče. Te dni se je vrnil. Mnogo je vedel povedati. Kako različne so te bolezni! Nekega večera se je tamkaj pogovarjal z moškim, ki je bil tudi na zdravljenju.

»Vas zares boli?«
»Kako to mislite?« je iznenadilo Janeza. »Če ne bi potreboval zdravljenja, ne bi tukaj zgubljal časa. Zdravnik me je pregledal, ugotovil bolezen in me poslal semkaj.«

»Bežite! Česa zdravnik ne priznajo! Kako vendar morejo ugovarjati revmatizem in bolečine?«

»Hočete reči, da...?«

»Nič nočem reči. Pošteni ste in najvni,« mu je dejal ta in se samozavestno krohotal. »Obesijo naj me, če je v zdravilišču polovica bolnikov res bolnih. Če ne bi rabil počitka, ne bi prišel v to dolgočasje Kakopak — revmatizem. Ne govorimo več o tem!« se je smejal.

Poslej je Janez videl v vsakem okrevancu nekaj drugega. V njihovem pripovedovanju o tovarni, o

stanovanju ali o vrtu za hišo, o otrocih — povsod je iskal vzroke, zakaj so prišli v okrevališče. Niti palicam in berglam ni več zaupal. Potem je začel dvomiti celo o sa-

zavitke, lončke, škatlice in vse skupaj vrgla v smetišnico. Kaj naj bi sicer počela s starimi, neporabljenimi zdravili? V lekarni se to zmeraj dobi...

nostjo? Nesreč je vedno več. Go stilne so izjema. Toda mnogo mnogo poškodb, veliko se primeri na potovanju, pri delu doma in drugod.

mem sebi. Je to res revmatizem — bolezen, ki jo mora zdraviti prav v zdravilišču? Se mar pri vsakdanjem delu ob stružnici res ne bi mogel pozdraviti? Tisti večer so v točilnici spet kvartopirili do pozne ure. Tudi Janezov znanec se je pozno vrnil v sobo in mrmral predse. Potem je zaspal in sobo je napolnilo hreščeče smrčanje.

Prav ko je sestra spet vzela v roke časopis, se je telefon znova oglasil.

»Da, zdravstveni dom. Zelite?«

»Moj otrok ima vročino. Že tri dni...«

Razgovor je bil kratek.

Cez četrte ure so zaškripale zavore avtomobila blizu hiše in družni zdravnik je iskal hišno številko.

»Zelo me skrbi. Ne hodim rada okrog zdravnikov,« je pripovedovala mama, medtem ko je zdravnik preiskoval mlado pacientko. »Sio je že na bolje, danes se mi pa zd...«

»Žlico in malo vode, prosim,« je dejal zdravnik.

»Tako.«

Ko je odšla v kuhinjo in v kopalnico, je zdravnik v omarici nad otrokovo posteljo videl celo vrsto stekleničk, škatel in zavitkov — razna zdravila. Vitacitrol, sirup proti kašlju itd. Pravcata obrupna lekarna!

Ko je pred dnevi mati pospravljala po omarah in policah ob »novoletni čistitki«, je spet našla ta zdravila. Začudila se je. Potem je brezbrizno zgrabila stekleničke,

»Veš, da nisem tako grd, da bi ga spravil v stisko. Saj je čisto dober človek, le kadar... Saj veš, vsak se ga včasih nalezle.«

»S pestjo?«

»Ne, s stolom je zamahnil naokoli. Vsa gostilna je bila njegova. Hotel sem ga ukrotiti, zgrabil stol, pa...«

»Kaj je dejal zdravnik?«

»Nič. Zlomil mi je palec in odrgnil prst. Čez teden se vrnem na delo. Mojster mi je dal davi potrdilo in...«

Tako je pripovedoval Gregor svojem sopotniku v vlaku in od časa do časa pogledal na desno roko, ki mu je visela v povezi.

Stvar bi znali podrobneje razložiti domačini, ki so bili v gostilni. V glavnem nič posebnega. Trenutna razburjenost; nekdo je zavihtel s stolom, drugi grabil s rokami in krotil. Potem so se pomirili, nekateri posedli, drugi razšli. Natakara je pobrala kozarce in steklenice, očistila mizo in pomeda. Vse je bilo plačano, nič razbita.

Gregor sprva ni niti opazil, da ima zlomljen palec. Sele ponoči, doma ga je začelo boleti. Zjutraj je šel k zdravniku. Kako je prišlo do nesreče? Gregor ni bil v zadregi. Pri njegovem delu, pri tolikih kolesih in jermenih res ni čudež, če...

Sio je kot po maslu. O nesreči so pisali potrebne tiskovine, obvestili zainteresirane organe, in kdo naj bi se še ob to spotaknil.

Stvar pa je prišla na dan zgolj slučajno. Toda, kaj bi s to slučaj-

Kdo naj bo tako grd, kot je dejal Gregor, da bi potem delal težave znanca? Na račun strojev, potovanja, na račun ostalega je laže...

Nežka je že zdrava in hodi spet na delo. Srečko se je do silega naplesal. V podjetju ima še zmeraj samo 4-urno delo. Janez sicer pravi, da ga trga v koljenih, toda za zdravilišče ni več posebno navdušen. Gregor si je že pozdravil roko.

Toda to so le štirje primeri. Koliko je Nežk, ki zanemarjajo svoje zdravje, ki skušajo morebitni dopust izkoristiti za vsakovrstna opravila in domača dela. Kdo ne pozna Srečkov, ki z lahkomyšelnim življenjem in nerednim počitkom uničujejo to, kar jim nudi skupnost.

Pustimo imena in zgodbe. Zgodbo naj zamenjajo številke. Podobnih Srečkov, Nežk, mamic, Janezov in Gregorjev je vedno več in več. Zato so stroški za zdravljenje, za zdravila, za 4-urna nadplačila vedno večji. Skupno so letos za zdravljenje v bolnišnicah izplačali kar 26 milijonov dinarjev več kot lani, za zdravljenje v zdraviliščih nad 9 milijonov in za zdravila skoraj 40 milijonov dinarjev več kot lani v istem razdobju. Za izgubljene delovne dni zaradi bolezni so izplačali 37 milijonov dinarjev več. Povsod več, več, več. Zakaj? Smo bolj mehkužni, bolehniji? Te številke tega ne povedo. Toda posamezne zgodbe...

K. M.

ODREŽI!

DOPISNICA

10.—

UPRAVA

„GLAS GORENJSKE“

KRANJ

p. p. 69

ODREŽI!

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Izkopljite puške!

17

Tako se je končal bohinjski upor decembra 1941. Upor ni uspel — ampak vrste borcev v gozdovih so se kljub temu pomnožile in stalno naraščale. Pa ne samo na Pokljuki; v gornjesavski dolini se je zbralo 200 ljudi, ki so podirali mostove, rušili ceste in brzojavne drogove, 17. decembra pa celo napadli nemške orožnike na Dovjem in jih razorožili.

18

Pripravili so tudi napad na vojašnico v Mojstrani, ker so zvedeli, da je v njej le malo Nemcev. Ampak spet je bila vmes izdaja in Nemci so napadalce sprejeli z uničujočim ognjem. Po krajši bitki so se uporniki umaknili, na dvorišču vojašnice pa je obležal njihov komandir Rabič, ki je še dan prej pisal svojim domačim pismo: »Zlate svobode sonce nam bo sijalo...«

19

Nemci so se ustrašili vedno številnejših napadov. Izdali so povelje: »Zaradi sedanjega neugodnega položaja se morajo najbolj ogrožene orožniške postaje začasno umakniti...« In zbežali so nemški orožniki iz Gorij na Bledu, iz Bohinjske Bele in iz Srednje vasi v Bistrico, z Breznice in iz Begunj v Radovljico, z Zrečij in Podnarta v Podbrezje. Strah ima velike oči!

20

Še bolj kot za svoje orožnike pa so se Nemci ball, da bodo vsi Gorenjci odšli med borce v gozdovih, če bodo ostali pri načrtu, da Slovence izselijo v Šlezijo, na njihove domove pa naselijo nemške družine. Zato so ta načrt preložili za kasnejši čas — ko ne bo toliko nevaren. Upali so, da bodo z nasiljem pomirili pokrajino. Ampak upor je rasel iz dneva v dan.

GORENJSKI OBVEŠČEVALEC

ŠPORT

POZORI — ZOZORI — POZORI — POZORI — POZORI

ČP »GORENJSKI TISK« KRANJ — Telefon št. 190

Podjetja, ustanove, turistična društva, potovalne agencije in uprave hotelov

OBVEŠČAMO

da bo Časopisno podjetje »Gorenjski tisk« Kranj imelo z novim letom nov, najmodernejše opremljen foto oddelček za izdelavo razglednic in komunalnih fotografij v beločrni in barvni tehniki.

Kvaliteta in konkurenčna cena zagotovljena!

Brezobvezne informacije!

Po želji naročnikov tudi fotografiramo!

Naročila sprejema naročniški oddelek

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Ponedeljek, 15. decembra ob 16. uri
— dijaška predstava Miško Kranjec: »POT DO ZLOČINA«. Uprizori DPD Svoboda Strazišče

Četrtek, 18. decembra ob 16. uri
— izven — Ostrovski: »GOZD«. Uprizori DPD »Svoboda Center« Kranj

Petek, 19. decembra ob 20. uri
— izven — Ostrovski: »GOZD«. Uprizori DPD »Svoboda Center« Kranj

5 POSVETOVANJA SVETA ZA ŠPORT IN TELESNO VZGOJO OLO KRANJ

ŠPORT V ZADREGI

V četrtek, 11. decembra, je v prostorih OLO Kranj sklical Svet za šport in telesno vzgojo pri OLO Kranj posvet, ki so se ga udeležili predstavniki okrajnih športnih zvez in športnih društev z namenom, da se pogovorijo o najvažnejših problemih, ki zadevajo razvoj športa na Gorenjskem po smericah beograjskega kongresa telesne kulture. Razpravljali so o tem, kako zajeti športno dejavnost v skupen okrajni organ, pa o delu občinskih in okrajnih športnih organov, o stimulaturnem financiranju športa, o delu in razvoju športa in telesne vzgoje po delovnih kolektivih in šolah, o razvoju športa na vasi, o tekmovanjih, o vzdrževanju in gradnji novih športnih objektov, o opremljenosti, o urbanističnih načrtih športnih objektov in o kadrih. Sprejeti so bili pomembni sklepi, ki obetajo šport na Gorenjskem okrepiti.

Lanski sklep OLO o novem načinu financiranja okrajnih športnih forumov se je pokazal kot nepravi-

vilien, kar je izzvalo mrtvilo prvega društva. Zato je bil sprejet sklep, da bodo okrajni športni forumi ponovno združeni iz okrajnega proračuna. Za prihodnje leto je predvideno okoli 5 milijonov dinarjev. Da bi ta sredstva kar najbolj smotrno izkoristili, so predlagali, da se vse športne zveze in odbori združijo v okrajni organ, s čimer bi znatno pocenili vzdrževanje. Dosedanji okrajni športni odbori še v prihodnje le pododbori okrajnega organa. Nadalje so sklenili, naj bi občinski ljudski odbori še v prihodnje vzdrževali občinske športne organe in društva na svojih področjih. Sklenili so, da bodo o vseh ostalih problemih podrobneje govorili in razpravljali na posebnem sestanku.

Množičnost - prva skrb KK „Jesenice“

Na novem keglišču na Jesenicah je bil v četrtek zvečer občan zbor kegliškega kluba Jesenice. Udeležil se ga je tudi predstavnik Gorenjske kegliške podzveze, tovariš Valentar.

Minilo je dobro leto, odkar imajo na Jesenicah novo 4-stezno keglišče. Prav gotovo se je že zaradi tega zboljšala kvaliteta tega športa, hkrati pa je tudi število članov naraslo na 172. Vendar so na zboru ugotovili, da je v klubu še premalo mladine. Dober uspeh so pokazala sindikalna tekmovanja obratov jeseniške železarne. Letos je na njih sodelovalo okoli 700 članov delovnega kolektiva Železarne Jesenice.

Na letošnjih tekmovanjih so jeseniški kegličarji dosegli kar lepe uspehe. Peto mesto na slovenskem prvenstvu, 7. na državnem itd. Zlati se je odlikoval Jože Šlibar, ki je osvojil 2. mesto v Sloveniji. Letos je Šlibar dobil zlato in bronasto značko, Zvone Špec srebrno in Franci Črv bronasto. Največ kegļev med jeseniškimi kegličarji je dosegel podri Črv, in sicer 920.

Za večletno požrvalno delo v klubu so Janke Stana proglasili za častnega člana kluba in mu hkrati izročili vabilo za proslavo 10-letnice Zveze športov Slovenije, ki bo v Celju in kjer bo tovariš Stana odlikovan.

Jeseniški hokejisti marljivo trenirajo

STRELSTVO

GORENJSKI STRELCI V POČASTITEV DNEVA JLA

V petek popoldan je imel Okrajni strelski odbor Kranj svojo redno sejo; govorili so o proračunu, tekmovanjih in o občnih zbiorih. Sprejeli so proračun, ki določa milijon 600 tisoč dinarjev za funkcijske in operativne izdatke. Milijon dinarjev je namenjeno tudi gradnji novega strelišča za streljanje z vojaško puško. Govorili so tudi o tekmovanjih v zimski sezoni, ki jih bodo strelske organizacije izvedle v počastitev Dneva JLA in počastitev 40. obletnice KPJ. Glede občnih zborov strelskih druščin so ugotovili, da so dokaj dobro pripravljene, le v Gornje-

savski dolini niso bili najboljši. — Konec meseca bodo občinske strelske konference, konec januarja leta 1959 pa bo redna letna skupščina OSO Kranj.

VEČ MLADINE V STRELSKE VRSTE

Kranj, 14. decembra

Danes popoldne je bil na Planini v Kranju občni zbor strelske družine »Tone Nadižar«, ki mu je prisostvovalo preko 50 članov. Med sklepi, ki so jih sprejeli, je predvsem važen ta, da morajo vključiti v svoje vrste čim več mladine, žensk in pa članov ZB. V hudi stiski je strelska družina »Tone Nadižar«, ker nima lastnih prostorov za treninge, po drugi strani pa jo tarejo tudi denarne težave.

M. Z.

IZ KLUBA GOSPODARSTVENIKOV

Obveščamo vse člane Kluba gospodarstvenikov, da bo v sredo, dne 17. decembra 1958 ob 16.30 v klubskih prostorih Kranj, Prešernova ulica 11/1 debatni večer z naslednjimi vprašanji:

1. Kako misli vaše podjetje v letu 1959 in dalje do leta 1961 deliti sredstva na sklade in kako mislite koristiti s sredstvi sklada osnovnih sredstev in sklada skupne porabe?

2. Po kakšnih vidikih mislite formirati sredstva za osebne dohodke, da bodo v skladu s proizvodnimi uspehi v letu 1959 in dalje do leta 1961?

3. Kakšne ukrepe nameravate izvajati za povečanje družbenega standarda vašega kolektiva v letu 1959 ter dalje do leta 1961?

4. Kakšne načrte imate glede zaposlovanja novih delavcev in glede povečanja storilnosti v letu 1959 in naprej do leta 1961?

5. Kako nameravate izboljšati izobrazbo kadra v vašem podjetju v letu 1959 in dalje do leta 1961?

6. Ali najdete dovolj podpore pri političnih organizacijah ob reševanju problemov delovne discipline in drugih internih problemov?

Na vprašanja bodo odgovarjali tov. ing. HAFNER Pavle, direktor Železarne Jesenice, tov. HORJAK Dušan, direktor Tiskanine Kranj in tov. MARINKO Valentina, direktor Verige Lesce.

Vabimo vse zainteresirane k udeležbi.

UPRAVA KLUBA

KINO

»RADIO«, Jesenice: 17. do 19. decembra francoski barvni film »FRANCOSKI CANCAN«. Predstave vsak dan ob 18. in 20. uri.

»PLAVZ«, Jesenice: 18. in 19. decembra jugoslovanski film »MALI CLOVEK«. Predstave ob 18. in 20. uri.

ZIROVNICA: 17. decembra ob 20. uri jugoslovanski film »MALI CLOVEK«.

Dovje-Mojstrana: 17. decembra ob 19. uri amer. barv. film »LETNA DOBA«.

Bled: 16. decembra švedski film »VELIKA PUSTLOVŠČINA«. 17. in 18. decembra franc. film »PARIŠKO PODZEMLJE«. Predstave v torek in četrtek ob 20. uri, v sredo pa ob 17. in 20. uri.

Radovljica: 16. decembra ob 20. uri ter 17. decembra ob 17.30 in 20. uri ital. film »BELE NOČI«.

Duplica pri Kamniku: 17. in 18. decembra sovjetski barvni film »DON KIHOT«. Predstave ob 19. uri.

VSEM POTROŠNIKOM ELEKTRIČNE ENERGIJE!

Zaradi nizkega vodnega stanja rek v vsej državi, posebno pa v jadranskih in bosanskih predelih, je nastala nujnost omejitve dobav električne energije na področju vse Jugoslavije. Z dosedanjimi ukrepi za redukcijo dobav električne energije so bile prizadete določene tovarne, ki so morale zmanjšati obseg svojega obratovanja. Potrebno pa je, da omeji porabo električne energije tudi široka potrošnja, med katero spada predvsem gospodinjstvo.

Zato pozivamo vse potrošnike električne energije, da sami razumno omejijo porabo električne energije in se disciplinirano podredijo potrebi po največji štednji z električnim tokom. Predvsem je prepovedana vsaka uporaba električnih peči za kurjenje stanovanjskih ali poslovnih prostorov.

Računamo na zavest državljanov, da z razumevanjem sprejmemo in izvajajo ta poziv, ker bi morali sicer odrediti strožje ukrepe za znižanje porabe električne energije. Naj nihče ne izkorišča sedanjih nizkih cen električne energije, da bi nadomestil porabo drv in premoga z električno kurjavo, ker bi sicer potrošniki sami silihi elektrogospodarstvo tudi k ekonomskim ukrepom za omejitev porabe električne energije.

Izvajanje omejitvenih ukrepov bodo kontrolirala distribucijska podjetja.

ELEKTROGOSPODARSKA SKUPNOST SLOVENIJE

MALI OGLASI

Obupana mati prosi nujno posojilo 20.000 din. Dam dobro garancijo. Ponudbe pod šifro »Hitra pomoč« oddajte v oglasni oddelek 2134

Prodajni kotel za žganjekuho od 20 do 22 litrov kompleten. Semen, Delavska pot 23, Kranj 2147

Vzajem moškega z vso oskrbo, ki bi ni plačal par mesecev vnaprej ali dal malo posojilo. Naslov v oglasnem oddelku 2148

Preklicujem št. bl. 37838 izdane v Komisiji trgovini Kranj dne 22. VI. 1958. Helena Kern 2149

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak dan ob 6.05, 6., 7., 8., 10., 13., 15., 17., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 13., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

PONEDELJEK, 15. DECEMBRA

8.30 Anton Foerster: II. dejanje opere »Gorenjski slavček«.

9.20 Pesmi Alojzija Mihelčiča poje mešana zbor »Ljubljanski zvon« p. v. Slavka Mihelčiča, čifa.

10.10 Dopoldanski simfonični koncert.

11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — Julijana Božič: Decembar na vseh štirih straneh neba.

12.00 Hammond orgle v ritmu.

12.15 Kmetijski nasveti — Jože Kregar: Zaprti greda.

12.25 Pisana vrsta slovenskih narodnih.

14.05 Radijska šola za višjo stopnjo: Peter in volk.

17.10 Popevka tega tedna.

18.30 Sportni tednik.

20.00 Revija zabavne glasbe.

20.45 Kulturna tribuna.

TOREK, 16. DECEMBRA

8.05 Nastopajo Beneški fantje in Vokalni kvintet.

8.40 Potopis in spomini — Lav Hvat: Antarktični Kolumbi — I.

9.00 Iz opernega sveta.

10.45 Za dom in žene.

11.30 Oddaja za otroke — a) Jožip Ribičič: Ris, b) Otroci pojo in igrajo.

12.15 Kmečka univerza — Ing. Vilko Štern: Problemi blagovnosti kmetijske proizvodnje in tržišča s kmetijskimi proizvodi.

13.30 Odlomki iz oper Julesa Masseneta.

14.00 Plešče tipke.

16.10 Za glasbene ljubitelje.

17.10 Predstavljamo vab zabavni in plesni orkester Willyja Berkinga iz Frankfurta.

18.00 Družinski pogovori.

18.45 Domače aktualnosti.

20.30 Radijska igra — Ivan Cankar: Polikarp. V glavnih vlogah Saša Miklavc in Stane Sever.

21.45 Zabavni intermezzo.

SREDA, 17. DECEMBRA

8.05 Simfonična matineja.

9.00 Jezikovni pogovori.

9.15 Iz filmov in glasbenih revij.

10.10 Igrajo Štirje fantje.

12.15 Kmetijski nasveti — dr. Vlado Gregorovič: Bolezni pražičkov — I.

12.25 Od arje do arje.

13.30 Slovenske narodne poje Darinka Rešek, na harmoniko spremlja Avgust Stanko.

14.50 Novost na knjižni polici — Tone Pavček: Sanje živijo dalje.

16.00 Koncert po željah.

Družinsko stanovanje zagotovi-

mo. Plača po tarifnem pravilniku oziroma po uspehu pri delu.

OBJAVE

PODALJŠANJE VOZNIŠKIH DOVOLJENJ

Obveščamo vse člane AMD Senčur, katerim poteče veljavnost amaterskega vozniškega dovoljenja 31. decembra 1958, da jih oddajo v podaljšanje v trgovino KZ Senčur do vključno 25. decembra.

RAZPIS

Kmetijsko posestvo Predvorj lže samostojnega kmetijskega delavca za delo na samostojnem obratu Povlje.

Pogoj: Poročen, srednjih let in samostojen pri delu.

Družinsko stanovanje zagotovljeno. Plača po tarifnem pravilniku ozirom po uspehu pri delu.

17.10 Sestanek ob petih.

18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih.

20.00 Puccinijeve opere so si osvojile svet.

22.15 Nočni komorni koncert.

ČETRTEK, 18. DECEMBRA

6.40 Naš jedilnik.

9.00 Odprimo glasbeni atlas.

11.30 Oddaja za cibabane — a) Dolgonosi princ, b) Od pesnice do pesnice.

12.00 Logarski fantje pojo in igrajo.

12.15 Kmečka univerza — Ing. Vera Marentič: Preurejeno kmetijsko šolstvo.

12.25 Popevke se vrstijo.

13.54 Skladbe Petra Liparja pojeta Mariborski komorni zbor in zbor »Ljubljanski Zvon«.

14.15 Turistična oddaja.

18.00 Matija Maležič: Pivovarna Laško (reportaža).

18.15 Melodije iz filma »Kralj in jaza«.

20.00 Četrtekov večer domačih pesmi in napevov.

20.50 Ptica v zenici sonca.

PETEK, 19. DECEMBRA

9.45 Veseli Šentvidčani pojo in igrajo.

10.10 Hector Berlioz: Romeo in Julija, dramatična simfonija.

11.00 Za dom in žene.

11.10 Prijubljene popevke.

12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Rado Linzner: Kooperacija predhodnikov vaškega kolobarja.

12.25 Veseli planšarji v ritmu valčka in polke.

13.30 Šopek narodnih.

13.45 Citre igra Alfonz Bauer.

14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — Mira Alečkovič: Lavstavec.

15.40 Iz svetovne književnosti — Luigi Pirandello: Posmrtni ostanki.

18.30 Iz naših kolektivov.

20.15 Tjedenski zunanje-politični pregled.

SOBOTA, 20. DECEMBRA

8.05 »Mladina poje«.

9.00 Radijska šola za nižjo stopnjo — Mira Alečkovič: Lavstavec.

10.10 Pesmi raznih ljudstev.

10.35 Straussovi valčki.

11.00 Veliki zborovski prizori.

11.45 Pionirski tednik.

12.15 Kmečka univerza — Ing. Vilko Masten: Važnost zimskega škropljenja vinske trte.

12.25 Pet pevcev — pet popevk.

14.15 Sportna reportaža — Marjan Keršič: Sence mrtvih nad gorami — II.

15.40 S knjižnega trga.

17.40 Napolitanske pesmi poje Benjamino Gigli.

18.00 Jezikovni pogovori.

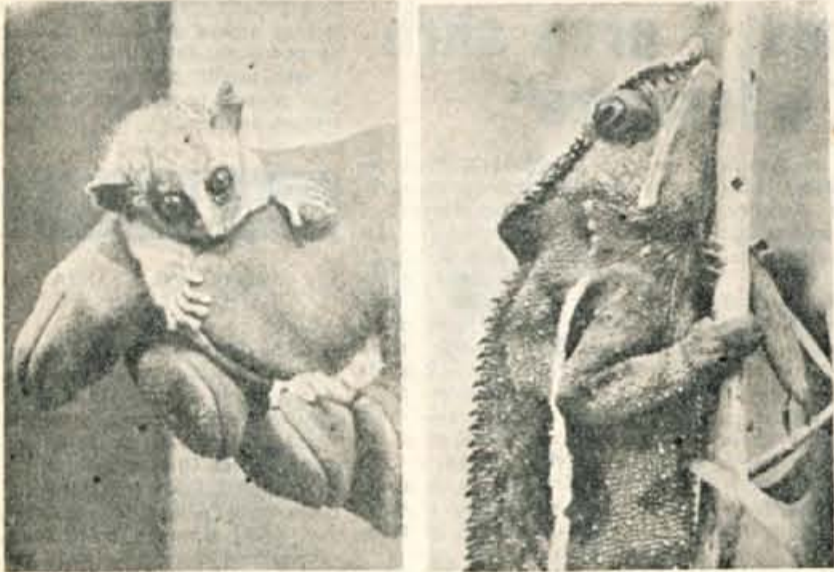
18.45 Okno v svet: Meja med Arabci in Izraelci.

22.15 Oddaja za naše izseljence.

23.10 Plesna glasba iz nočnega zabavišča hotela Slon v Ljubljani.

„ŽIVE OKAMERINE“ NA MADAGASKARJU

Madagaskar — četrti največji otok na svetu — je za biologa zelo zanimiv kot najlepši primer kopnega živalskega sveta, ki se je zaradi dolgotrajne osamitve po svoje razvil. Nekateri biologi pravijo, da je živalstvo tega »malega kontinenta« v najožji zvezi z atriško in indomalajsko fauno. V starem in srednjem veku zemeljske zgodovine je namreč na južni poltoli bila velika celina — Gondwana, ki je segala od Južne Amerike, preko Afrike in Madagaskarja do Avstralije. V juri (pred približno 115 milijoni let) se je od nje odločila Avstralija, v kredu pa so se kontinenti in morja na južni poltoli razvrstila približno tako, kot so danes. Živalstvo na Madagaskarju se po svoje razvija torej že izza mezozoika (srednjega veka zemeljske zgodovine), zato je tako svojevrstno. Odlikuje se po velikem številu vrst, ki jih drugje ni. Nekatere živalske skupine, ki so sicer razširjene po vseh kontinentih, tu povsem manjkajo. Na tem otoku ni tipičnih zveri, kopitarjev pa so zastopani z eno samo vrsto povodnega prašiča.

Najmanjša polopica na svetu živi v pr gozdovih na Madagaskarju. Polopice so sesalska skupina, ki nekako veže žužko jede z opicami, vendar so bližje opicam. Živijo po drevesih in se hranijo z mešano hrano, zlasti z žuželkami

Tale kameleon je videti kot glava kakega pravilničnega zmaja. Plazilci na Madagaskarju sploh kažejo dosti značilnosti in so podobni najrazličnejšim pošastim, ki jih je ustvarila človekova domišljija

Srednji vek zemeljske zgodovine je bil cvetoča doba velikanskih plazilcev, ki so izumrli. Naši kuščarji in kače so le borenostanek teh velikanov, katerih okostja so našli po vsej Zemlji. Na sliki je eden največjih danes živčih kuščarjev, ki še živi na Madagaskarju

Na Japonskem obnavljajo stare plemiške dvorce

Oblasti na Japonskem trošijo danes velike vsote denarja za popravilo starih plemiških dvorcev, da bi s tem privabljali turiste. Tipičen japonski dvorec z belimi zidovi in graciozno izoblikovano streho, ki se vzdiguje nad krošnje dreves, in obkrojen z obrambnim jarkom, predstavlja za to deželo posebno značilnost.

Najstarejši japonski gradovi so bili zavarovani z nasipi in jarki, v katerih ni bilo vode. Najstarejši model takega gradu iz osmega stoletja našega štetja je še vedno ohranjen na Hokaidu — najsevernejšem japonskem otoku. V 8. in 9. stoletju je bilo zgrajenih še več takih gradov, ki so bili sila bogato okrašeni.

Ko so se leta 1543 pojavile puške, so japonski baroni pričeli graditi močnejše utrdbe, nad katerimi so se vzdigovali kamniti stolpi. Sedanji carski dvor, ki je v središču Tokia in v katerem atanjuje japonski cesar, je bil prvi grad te vrste. Njegove temelje, ki jih je leta 1457 postavil Doka Ohta, so kasneje, ko je vladal prvi Sogun (vojni diktator) razširili. Soguni so vladali na Japonskem od 15. stoletja pa vse do leta 1869, ko je bilo obnovljeno carstvo. V 7. stoletju so zgradili toliko utrdb, da so po nekem uporu morali izdati posebna pravila, po katerih je bil v vsaki provinci lahko samo en utrjeni grad. Ostale so morali porušiti.

Dežela je prišla pod absolutne kontrole centralne oblasti in večina japonskih gradov je tedaj začela propadati.

Konec 17. stoletja so japonski aristokraci opustili orožje in se pričeli zanimati za trgovino. Da bi zmanjšali denarno moč bogatih baronov, so šoguni zahtevali, navadno s pretirno kazni ali izgnanstva, da baroni uporabijo svoj denar za popravilo starih utrdb. Eden od teh baronov, ki je moral rekonstruirati svoj utrjeni grad v Osaki v zapadni Japonski, je pri tem materialno propadel zato, ker so mu ukazali, da mora pri gradnji novega stolpa uporabljati navože kose kamena, kar se jih more dobiti v katerikoli vasi, mestu ali pokrajini v državi. To je sicer storil, potem pa se je sam usmrtil.

Gradovi, ki jih zdaj obnavljajo, pripadajo stari aristokratskim družinam. Lastniki, ki so preživeli značne letalske napade v drugi svetovni vojni, so jih zapustili in se preselili v nove zgradbe.

Danes je večina gradov proglašena za nacionalno bogastvo ali za kulturne spomenike. Z velikimi subvencijami centralne in lokalnih oblasti jih pretvarjajo v muzeje, ki bodo imeli predvsem ta namen, da bodo seznanjali turiste z nemirno japonsko zgodovino.

Čeprav večina ljudi na Japonskem soglašala s tem, da ti gradovi služijo kot spo-

da bi velike vsote denarja, ki jih trošijo za njihovo rekonstrukcijo, lahko koristneje uporabili za obnovo hiš, ki jih je pred nedavnimi požarki poškodoval tajfun.

Na podlagi 141. člena Temeljne- ga zakona o prekrških in na njegovi podlagi izdanih predpisov smejo uslužbenci Ljudske milice kaznovati kršilce nekaterih predpisov takoj na kraju kršitve. Na osnovi teh pooblastil so uslužbenci Ljudske milice, zlasti uslužbenci Postaje Ljudske milice za cestni promet v Kranju, letos do konca oktobra kaznovali 3506 voznikov motornih vozil v znesku 337.210 dinarjev, 1800 voznikov vprežnih vozil v znesku 166.190 dinarjev, 6289 kolesarjev v znesku 536.840 dinarjev, 217 pešcev v znesku 13 tisoč 20 dinarjev in 601 povzročitelja neredov v znesku 49.860 dinarjev. Skupaj so torej uslužbenci Ljudske milice kaznovali 12.413 oseb v skupnem znesku 1.103.120 dinarjev.

Na osnovi enakih pooblastil smejo mandatno kaznovati takoj na kraju kršitve kršilce tržnih sanitarnih predpisov tudi odgovorni tržni oziroma sanitarni inšpektorji. Sanitarni inšpektorji OLO Kraja so letos kaznovali povzročitelje manjših sanitarnih kršitev v znesku 11.500 dinarjev, občinski sanitarni inšpektorji pa v znesku 9500 dinarjev, torej skupno v znesku 21.000 dinarjev. Občinski sanitarni inšpektor v Kranju je izrekel 3500 dinarjev kazni, občinski inšpektor na Jesenicah 3000 dinarjev in občinski sanitarni inšpektor v Radovljici 3000 dinarjev.

V ZDA se pripravljajo na izstrelitev novih umetnih satelitov

Direktor Agencije za vesemirsko raziskovanje v ZDA Roy Johnson je pred nekaj dnevi izjavil, da se ZDA pripravljajo na izstrelitev 12 težkih umetnih zemeljskih satelitov.

Znano je, da je sovjetski Sputnik III tehtal eno tono in pol, najtežji ameriški umetni satelit pa ni imel niti 16 kilogramov.

Prvi iz te serije ameriških satelitov bo tehtal 585 kilogramov in ga bodo izstrelili še pred koncem tega ali najkasneje v začetku prihajajočega leta. Končni cilj tega programa je izstrelitev satelita v krogu okoli Zemlje, ki bi bil opremljen s približno petimi tonami koristnega tovara. Izstrelili ga bodo z raketami, ki so jih že preizkusili. Najprej bodo preizkušali kombinacije raket in njihov sistem upravljanja. Kasneje bodo izstrelili satelite z misli in opicami.

Prvo serijo satelitov bodo izstrelili v prihodnjem letu, približno po enega vsak mesec. V tem letu pa ne bodo izstrelili satelitov, v katerih bi bili tudi ljudje. Strokovnjaki upajo, da se bodo sateliti prve skupine sami vrnili na Zemljo.

Prvi satelit bo poganjala dvofazna raketa, ki jo bo sestavljala nekoliko spremenjena raketa Thor in neka popolnoma nova raketa, ki jo bo poganjala tekoče gorivo. Prvi satelit bo krožil okoli Zemlje le kratak čas, do enega tedna, in sicer precej nizko. Kasneje bodo uporabili druge kombinacije raket, s čimer bodo lahko povečali težo satelita in čas letanja.

Roy Johnson je na koncu rekel, da ameriški znanstveniki ne pričakujejo, da bodo vsi poskusi (12 v letu 1959) uspešni.

Ščetinasti ježi ali teareki, zelo značilni za Madagaskar, so najbolj primitivni žužkojedi in s tem najbolj primitivni sesalci sploh. So zelo majhni, imajo še slabo diferencirano zobovje, gobec pa jim je podaljšan v rilec

DOMISLICE

- Osel ima pleve rajši kot zlato. — (Heraklit)
- Ime pravice bi bilo neznano, če krivice ne bi bilo. (Heraklit)
- Veš sin moj, biti človek, pomeni, sprejeti veliko odgovornost nase. To ne pomeni samo napolnjevati prostora, kjer bi bil sicer zrak. (Steinbeck)
- Poglej se v ogledalo: če se ti zdi, da si lep, moraš lepo delati, če pa si grd, moraš to pomanjkljivost izravnati s plemenitostjo. (Bias)
- Marsikdo dela vtis, da ima pamet v zakupu — samozavestno in kožato stopa — v glavi pa pušča praznino. (Fokilid)
- Nič ni tako klavrnega, kakor prijatelj, ki ga ne veže nič drugega kakor lepilo znamk. (Steinbeck)

FRANK OWEN: EDDIE CHAPMAN PRIPOVEDUJE

Prvi razgovor je bil s tem zaključen in vrnil sem se v hotel. Sedel sem v hallu in bral berlinske časnike. Bil so polni namigov na tajno orožje in groženj o strašnem povračilu, ki bo doletelo Anglijo. Naletel sem tudi na pripombe, da zavezniških pilotov ni treba imeti za vojne ujetnike, marveč za zločince, ki jih je treba obesiti.

Točno opolnoči je alarmna sirena spet zatulila in tako so se ponovili dogoki iz prejšnje noči. Ti zračni napadi so zdaj postali že reden opravke zavezniškega letalstva; malone vsako noč okrog polnoči so sirene nagnale izmučene Berlinčane v njihova zaklonišča.

Naslednjega dne so me predstavili v vrhovnem poveljstvu nekemu drugemu strokovnjaku, gospodu Weissu. Bil je v civilni obleki in bil je videti, kakor kak zanemarjen študent. Začel mi je razlagati, da mi bo povedal še eno misijo, ki naj bi jo izpolnil, če ne bi mogel izpolniti ostalih.

»Kakor brčkone veste,« je povzel, »delata obe strani poskuse, da bi upravljali letala iz daljave. Dve metodi sta, prva s kontrolo goriva, druga z radijskimi valovi.«

Nato mi je pokazal osnutke letal na raketni pogon, ki so jih izdelali Francozi in Italijani. Povzel je:

»Morda tudi Britanci izdelujejo takšna letala. Če slučajno naletite nanja, bi želeli vedeti tole: kako dolgi in široki so izpušni plini in kakšne barve so. Iz tega bomo lahko sklepali, kakšno vrsto goriva uporabljajo in ali jih upravljajo z radijskimi valovi ali ne. Razen tega bi želeli izvedeti, kolikšna je potisna sila motorjev. Kje proizvajajo ta letala? Kako so razvrščena in koliko letal štejejo posa-

mezne enote? Kdaj jih nameravajo uporabiti? Ali mislijo, da imamo tudi mi takšna letala in da jih nameravamo uporabiti? Če mislijo, kakšne varnostne ukrepe so storili? Ali naše grožnje glede tajnega orožja jemljejo v Angliji resno?«

Ko je naštel svoja vprašanja, sem si jih zapisal. Razgovor je trajal štiri ure.

Tisto noč sem sedel v hallu s von Grunenom in Stubejem, ki nam je pripovedoval najnovejše dovtipe, ki krožijo po Berlinu. Neki človek je šel kupit kruh. V pekarni je zagledal vrsto čakajočih. Odšel je v trgovino, da bi kupil britvice in spet je zagledal dolgo vrsto. In tako je zapovrstvo skušal kupiti obleko, meso, papir, cigarete in posneto mleko; povsod dolge vrste. Ves divji je šel domov, nabil revolver in sklenil ubiti Hitlerja. Ko je prišel pred Reichkanzlei je zagledal tam dolgo vrsto ljudi, ki so hoteli storiti isto.

Von Grunen se je dovtipu od srca smejal, nato pa se je obrnil k Stubeju, ki je bil po činu kaplar.

»Ali veste Fritz, vrhovno poveljstvo je sklenilo postreliti vse kaplarje.«

»Zakaj?« je nedolžno vprašal Stube.

»Ker kaplarji nočejo, da bi se to ponovilo.«

Često lahko presodite moralo ljudi po kavarniških dovtipih. Nedvomno so bili preprosti Berlinčani že vsega siti. Pomembna je bila tudi morala vojakov. Vsi so se hoteli boriti proti Amerikancem ali Britancem v Italiji, le redko kdo pa proti Rusom. Vsi so bili heroji za zahodne fronte: bili so navdušeni, kadar je prišel ukaz, naj krenejo v Italijo, toda molčeči in prestrašeni, ko so morali v Rusijo.

Naslednjega dne sem se ponovno srečal s strokovnjakom v vrhovnem poveljstvu. Tokrat mi je razložil, kako deluje raketna bomba in me prosil, naj doženem, ali jo imajo tudi Britanci. Z raketno bombo so povezane velikanske težave. Predvsem je potrebna največja možna energija, da bi jo

spravili v zrak. Tudi upravljanje je problem: ko je v zraku, jo je treba upravljati iz daljave.

Vprašal sem ga, kako velika bi utegnili biti ta raketna letala.

»Najrazličnejše velikosti,« mi je odvrnil, »vendar bi tanki za gorivo morali biti mnogo večji od eksploziva.« Menil je, da bi bile te rakete težke 15 do 20 ton.

Po tehničnem pogovoru sva se menila o vojnah. »Da, vojna je dobra stvar in hvala bogu, da je večna,« je rekel Nemeec. »Vojna odvadi narod mehkužnosti in žaljubljenosti vase. Vsi ljudje, ki so bili v bojih, pridejo domov veliko boljše, z močnejšimi, z večjimi ideali. Vojna je tako važen sestavni del človeštva, da je nikakor ni moč izključiti. Če bi do tega prišlo, bi ne bilo kosa in svet bi obstal na mestu.«

»Gre za vprašanje evolucije in naravne selekcije,« je povzel. »Rastline, ptice in zveri se bore, najboljše prežive. Tako je tudi v vojno — šibki propadejo, močni in možati pridejo na čelo. Poglejte Nemčijo, z vseh strani so jo napadali, leta in leta je niso razumeli. Zmagala bo. Anglija, ki je bila dolgo vrsto let na prvem mestu na svetu, se je pomehkužila. Zdej je to dekadentna rasa. Isto velja za Ameriko.« Pomenljivo je položil roke na mizo. »To je samo dežela plesanja in hrupa, dežela korupcije, v kateri spoštujejo kriminal, poštenega človeka pa prezirajo.«

Te ideje so bile splošna duševna rezerva večine vodilnih Nemcev, s katerimi sem govoril o vzrokih vojne. Čeprav so Nemčijo privedle do propada, so prav gotovo pripomogle k temu, da je Hitlerjeva stara garda vztrajala do konca.

Tisto noč smo šli v Wintergarten in videli dobro umetniško predstavo. Začela se je ob šestih, zaključila pa ob devetih. Vsa zabavišča in kavarne je bilo treba zapreti ob pol desetih. Izjema je bil en sam kabaret, odprt vso noč: ta je bil rezerviran za vojake na dopustu.